

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА

**Методичні рекомендації
з підготовки до Атестації з
«Іноземна мова II і переклад»**

рівень вищої освіти	<u>другий (магістерський)</u>
галузь знань	<u>03 Гуманітарні науки</u>
спеціальність	<u>035 Філологія</u>
освітня програма	<u>німецька мова та література і переклад та англійська мова, французька мова та література і переклад та англійська мова, переклад (іспанська та англійська мови), переклад (китайська та англійська мови);</u>
спеціалізація	<u>035.043 германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька, 035.055 романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька, 035.051 романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська, 035.065 східні мови та літератури (переклад включно), перша – китайська</u>

Методичні рекомендації схвалено
на засіданні кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша.
Протокол від “27” червня 2025 року № 17

Завідувач кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша

 Олександр РЕБРІЙ

Методичні рекомендації схвалено
на засіданні кафедри англійської філології
та методики викладання іноземної мови
Протокол від “26” червня 2025 року № 21

Завідувач кафедри англійської філології
та методики викладання іноземної мови

 Ірина МОРОЗОВА

Методичні рекомендації погоджено науково-методичною
комісією факультету іноземних мов
Протокол від “30” червня 2025 року № 7

Голова науково-методичної комісії
факультету іноземних мов

 Анна КОТОВА

Харків – 2025

ВСТУП

Методичні рекомендації з підготовки до атестації з «Іноземна мова II і переклад» складено відповідно до освітньо-професійних програм «Німецька мова та література і переклад та англійська мова», «Французька мова та література і переклад та англійська мова», «Переклад (іспанська та англійська мови)», «Переклад (китайська та англійська мови)» для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання другого (магістерського) рівня спеціальності «035 Філологія» спеціалізації «035.043 германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька», «035.055 романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька», «035.051 романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська», «035.065 східні мови та літератури (переклад включно), перша – китайська».

Метою проведення атестаційного екзамену з навчальної дисципліни «Іноземна мова II і переклад» є перевірка сформованих навичок та вмінь з іноземної мови та перекладу.

Програма комплексного атестаційного екзамену «Іноземна мова II і переклад» складена на основі навчального плану підготовки бакалаврів за означеними ОП.

Основним завданням навчальної дисципліни є здійснення комплексної перевірки ступеня засвоєння студентами змісту фахових дисциплін та рівня сформованості у них професійних компетентностей у сфері іноземної мови та перекладу, що забезпечує інтегральне оцінювання їхньої готовності до фахової діяльності відповідно до вимог освітньої програми.

Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна:

А) Інтегральна компетентність:

Здатність ефективно, інноваційно та творчо розв'язувати задачі та проблеми в галузі мовознавства, перекладознавства і літературознавства в перебігу професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій на основі положень і методів відповідної філологічної галузі і характеризується певною невизначеністю умов.

Б) Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК2. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Здатність до усвідомлення та розв'язання локальних та глобальних проблем в українському та міжнародному контексті.

ЗК5. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК6. Здатність спілкуватися іноземною мовою у професійній діяльності, опрацьовувати фахову літературу іноземною мовою.

ЗК7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій для вирішення як стандартних, так і інноваційних завдань у практичних ситуаціях.

ЗК9. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації, в тому числі на засадах різноманітності та мультикультурності.

ЗК11. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

ЗК12. Здатність генерувати та втілювати на практиці або в дослідницькій діяльності нові ідеї (креативність).

ЗК14. Здатність до подальшого особистісного розвитку, в тому числі шляхом самоосвіти: уміння навчатися і вчитися.

В) Фахові компетентності:

ФК1. Здатність вільно орієнтуватися в сучасних напрямках і школах мовознавства.

ФК3. Здатність до критичного осмислення історичних надбань, новітніх досягнень та перспектив розвитку філологічної науки.

ФК4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного/мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

ФК6. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

ФК7. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

ФК8. Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату в мовній, міжмовній та міжкультурній комунікації.

ФК9. Усвідомлення сутності й соціального значення майбутньої професії, основних проблем дисциплін, що визначають конкретну філологічну галузь, їх взаємозв'язку в цілісній системі знань.

ФК10. Здатність створювати та перестворювати усні й письмові тексти різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами.

ФК11. Здатність демонструвати й передавати знання з теорії та історії мов і літератур, що вивчаються, та перекладу.

Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, студенти повинні досягти таких **програмних результатів навчання:**

ПРН1. Оцінювати власну навчальну, наукову та професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

ПРН2. Упевнено володіти державною та іноземною мовами у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування, для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.

ПРН3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та

забезпечення якості освіти та/або дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПРН4. Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

ПРН6. Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.

ПРН 10. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати мовні, літературні, фольклорні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів (залежно від обраної спеціалізації).

ПРН11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

ПРН12. Дотримуватися правил академічної доброчесності, норм поведінки й моралі в міжособистісних та професійних стосунках.

ПРН13. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцем, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

ПРН14. Створювати, аналізувати, перекладати й редагувати тексти різних стилів та жанрів.

ПРН15. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

ПРН16. Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ПРН18. Знати норми літературної мови, перекладу та комунікації і вміти їх застосовувати у практичній та освітній діяльності.

ПРН19. Використовувати іноземну мову для організації ефективної мовної, міжмовної та міжкультурної комунікації на особистому та професійному рівнях.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти полягає у підготовці до та складанні атестаційного екзамену з іноземної мови II та перекладу.

Атестаційний екзамен «Іноземна мова II і переклад» для студентів 2 курсу магістратури (денна / заочна форма освіти) складається з таких видів робіт:

а) лексико-граматичний тест на заповнення пропусків за лексичним матеріалом та граматичними моделями змістовного аспекту «Аналітичне читання» I-III семестрів, передбаченим робочою програмою дисципліни «Комплексна дисципліна I» (Б. Кауфман «Up the Down Staircase»; С. Моем

«The Escape»; Дж. Хілтон «The Passionate Year»; Дж. Прістлі «Dangerous Corner»);

б) фаховий письмовий переклад з англійської мови на українську та з української мови на англійську:

- для денної форми навчання двох медичних текстів за тематикою, передбаченою робочою програмою «Комплексної дисципліни: іноземна мова II і переклад»: «Асептики», «Антисептики», «Перев'язування», «рани та переломи», «Перша допомога при ранах та переломах» з англійської мови на українську (800 д.з.) та з української мови на англійську (800 д.з.);

- для заочної форми навчання юридичного тексту (українсько-англійський, 800 д.з.) за тематикою, передбаченою робочою програмою «Комплексної дисципліни: іноземна мова II і переклад»: «Карне право», «Деліктне право», «Договори»; та патенту (англо-український, 800 д.з.).

в) усне монологічне та діалогічне мовлення як відповідь на проблемні питання за матеріалом змістовного аспекту «усне мовлення» I-III семестрів, передбаченим робочою програмою дисципліни «Комплексна дисципліна I»: «Актуальні проблеми вищої освіти», «Цінності», «Засоби масової інформації», «Людські стосунки. Життя у суспільстві».

Критерії оцінювання атестаційного іспиту

Бали за кожен з перелічених вище (п. 5) видів роботи нараховуються в залежності від типу завдання:

а) лексико-граматичний тест на заповнення пропусків (40 питань) лексичними одиницями та граматичними моделями; час на виконання – 40 хвилин. За кожен правильну відповідь здобувачеві освіти нараховується один бал; максимальна кількість балів – 40.

б) фаховий переклад текстів (письмово) з англійської на українську мову (800 д.з.) та з української на англійську мову (800 д.з.). Час на виконання – 60 хвилин. Максимальна кількість балів за обидва види завдання – 30.

Критерії оцінювання фахового перекладу: Виокремлюються три типи помилок: 1,0 штрафного балу – помилки, що призводять до повного викривлення змісту речення (синтагми) або змінюють його на протилежний; вилучення речення або синтагми; 0,5 штрафного балу – помилки, що призводять до часткового викривлення змісту оригіналу, але зберігають когерентність речення; часткове вилучення інформації на рівні несуттєвих елементів змісту; термінологічні помилки; 0,1 штрафного балу – лексико-граматичні, стилістичні та орфографічні помилки, що не впливають на сприйняття речення. Оцінки: «5» – від 0 до 1,1 ш.б., «4» – від 1,2 до 3,1 ш.б.; «3» – від 3,2 до 5,1 ш.б. Для переведення у бали отриману оцінку необхідно помножити на 6.

в) перевірка навичок спонтанного усного мовлення здійснюється шляхом виконання двох типів завдань у межах тем змістовного аспекту «усне мовлення»: (1) безперервний монолог – 2 хвилини (не менш за 1,5 хв. у відповідь на основний стимул + 0,5 хв. у відповідь на додатковий стимул (якщо студент зазнає труднощів із формуванням та висловленням думки на основний

стимул). Стимулом є питання особистого характеру, відповідь на яке передбачає висловлення власного ставлення, розповідь про власний досвід, плани на майбутнє, коментар чи зауваження щодо певного аспекту теми, що вивчається; (2) проблемне питання (2 хв.) – висловлення власної позиції, підтримка чи заперечення думок як реакція на питання екзаменатора. Питання має бути дискусійним, може бути як абстрактного, так і конкретного характеру.

Критерії оцінювання усних відповідей:

ЗМІСТ: студент надає розгорнуту відповідь на стимул; у разі відхилення від суті питання, що поставлено студентові, екзаменатор повертає студента до поставленого йому питання.

ВІЛЬНІСТЬ МОВЛЕННЯ: студент вільно та спонтанно висловлює власну думку та практично не зазнає з цим проблем. Порушення природного потоку мовлення припускається лише за умов обговорення концептуально складних питань.

ІНТЕРАКЦІЯ: студент здатний обрати доречну дискурсивну стратегію та функції для того, щоб висловити власну думку, дотримуючись суті, та одночасно чітко означити власне ставлення до думок інших.

ЛЕКСИЧНИЙ ТА СИНТАКСИЧНИЙ ДІАПАЗОН: студент обирає найбільш адекватні та різноманітні мовні засоби відповідного стилю для чіткого висловлення власної думки у широкому діапазоні загальних, академічних, професійних чи особистих тем та не зазнає з цим труднощів.

ГРАМОТНІСТЬ: студент дотримується правил граматики та правильно вживає лексику; помилки є поодинокими, не грубого характеру та загалом можуть виправлятися ним самим, якщо припускаються.

ФОНЕТИЧНА КОРЕКТНІСТЬ: правильне вимовляння всіх слів; студент вміє змінювати інтонацію та ставити вірний смисловий наголос у реченні для передачі тонких відтінків значення.

Сума балів, набраних за усне монологічне та діалогічне мовлення як відповідь на два проблемні питання, помножується на три, таким чином максимальна кількість балів за усну відповідь становить 30.

Бал	Зміст	Організація змісту	Лексика, граматики та фонетика	Темп мовлення	Взаємодія з аудиторією
5	Відповідає темі, надає повне висвітлення проблеми, сконцентрований на сутнісних рисах, а не деталях	Адекватна змісту, чітка та зрозуміла; відповідає часовим обмеженням	Широкий діапазон лексики та граматичних структур, відмінна фонетика, можливі окремі	150-160 слів на хвилину	Легка та природна, змістовна відповідь на запитання; добрий зоровий контакт

			незначні помилки		
4	Відповідає темі, надає достатньо повне висвітлення проблеми, сконцентрований на сутнісних рисах, а не на деталях	Адекватна змісту, але не завжди чітка; відповідає часовим обмеженням	Достатній діапазон лексики та граматичних структур, добра фонетика; наявні лексичні, граматичні, фонетичні помилки, які не перешкоджають сприйняттю змісту	120-140 слів на хвилину	Окремі труднощі під час відповіді на запитання; недостатній зоровий контакт
3	У цілому відповідає темі, надає адекватне висвітлення проблеми, але сконцентрований на деталях	У цілому зрозуміла, але не чітка, не повністю відповідає часовим обмеженням	Вузький діапазон лексики та граматичних структур, у цілому адекватна фонетика, помилки іноді перешкоджають сприйняттю змісту	90-110 слів на хвилину	Труднощі під час відповіді на запитання; недостатній зоровий контакт
2	Не відповідає темі та /або надає фрагментарне висвітлення проблеми, сконцентрований на деталях	Важко зрозуміла; не відповідає часовим обмеженням	Обмежений діапазон лексики та граматичних структур, погана фонетика, помилки перешкоджають сприйняттю змісту	60-80 слів на хвилину	На запитання надається неадекватна відповідь; зоровий контакт відсутній

1	Відсутній	Відсутня	Численні помилки перешкоджають сприйняттю змісту	менш за 50 слів на хвилину	На запитання відповіді не надається
---	-----------	----------	--	----------------------------	-------------------------------------

Після перевірки усіх видів завдань отримані здобувачем освіти бали підсумовуються й оцінка виставляється за наведеною нижче шкалою.

Схема нарахування балів

Вид роботи	Лексико-граматичний тест	Фаховий переклад	Усне мовлення	Разом
Максимальна к-ть балів	40	30	30	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види виконаних на атестаційному іспиті завдань	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

10. Рекомендоване методичне забезпечення

Основна література

1. Бондаренко Є.В. Аналіз художнього тексту-5 (I) і (II): навчально-методичний посібник з мультимедійним забезпеченням для курсу практичної англійської мови (аспект «Аналітичне читання») / Бондаренко Є.В. Х.: Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна, 2016. 1,63 Гб і 583 Мб.
2. Морозова О.І. Вища освіта, цінності, ЗМІ: фундаментальний трикутник сучасного суспільства. Харків: Вид-во ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2010 р. 144 с.
3. Переклад англomовних текстів у сфері медичної допомоги. Частина I. Асептики і антисептики, перев'язування і перев'язувальні матеріали, рани та переломи : навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти / [Черноватий Л. М., Коваленко Л. А., Кальниченко О. А. та ін.] ; за ред.: Л. М. Черноватого, О. В. Ребрія. – Вінниця : Нова Книга, 2019. – 280 с.

4. Черноватий Л.М. Книга для викладача до навчального посібника для студентів вищих закладів освіти: Переклад текстів англomовних засобів захисту інтелектуальної власності патенти знаки для товарів та послуг. Вінниця: Нова книга, 2010. 72 с.
5. Черноватий Л.М., Карабан В.І., Іванко Ю.П., Ліпко І.П. Переклад англomовної юридичної літератури. Посібник для студентів вищих закладів освіти (філологічні спеціальності та фах “Переклад”). Вінниця: Нова книга, 2007. 720 с.
6. Черноватий Л.М., Царьова С.О. Переклад текстів англomовних засобів захисту інтелектуальної власності патенти знаки для товарів та послуг: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. Вінниця: Нова книга, 2010. 256 с.
7. Capel A. Objective Proficiency / Annette Capel, Wendy Sharp. [2nd ed.]. CUP, 2013. p. [SB].
8. Gude K. Proficiency Masterclass / Kathy Gude, Roger House, Michael Duckworth. OUP, 2002.

Допоміжна література

1. Верба Г.В., Верба Л.Г. Довідник з граматики англійської мови. – 6-те вид. – К.: Освіта, 1995, – 320 с.
2. У діалозі з твором: навчально-методичний посібник / Бондаренко Є.П. – Х.: Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна, 2007. – 49 с.
3. Д'яков А. С. Основи термінотворення: семантичні та соціолінгвістичні аспекти. К. : Вид. дім “КМ Academia”, 2000. 218 с.
4. Кочерга О., Мейнарович Є. Англійсько-український словник наукової літератури (Фізика та споріднені науки). Вінниця: Нова книга, 2010. 1390 с.
5. Прикладне термінознавство: Навч. посіб. за ред. В.В. Дубічинського та Л.А.Масенко. Х.: НТУ“ХПГ”, 2003 144с.
6. Advanced Writing (Electronic Resource) – Access: <https://www.coursera.org/learn/advancedwriting>
7. Greenbaum S., Quirk R. A Student's Grammar of the English Language. – Longman, 1990. – 490 p.
8. Foley M., Hall D. Longman Advanced Learner's Grammar. Pearson, 2008. 284 p.
9. Hewings M. Advanced Grammar in Use. CUP, 2013. 304 p.
10. Swan M. Practical English Usage. OUP, 2005. 688 p.
11. Swan M., Walker C. How English Works. OUP, 2000. 362 p
12. Vince M. Macmillan English Grammar in Context Advanced. Macmillan, 2008. 240 p.

11. Посилання на інформаційні Інтернет-ресурси

1. British National Corpus [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://corpus.byu.edu/bnc/>; <http://www.natcorp.ox.ac.uk/>
2. Cambridge Dictionary Online [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://dictionary.cambridge.org/>
3. Encyclopaedia Britannica De Lux. Electronic Version [Електронний ресурс].

4. Режим доступа : <http://www.encyclopediacenter.com/encyclopedia-britannica—2007.html>
5. Longman English Dictionary Online [Электронный ресурс]. Режим доступа : <http://www.longmandictionariesonline.com/>
6. Macmillan Dictionary [Электронный ресурс]. Режим доступа : <http://www.macmillandictionary.com/>
7. Merriam-Webster Dictionary [Электронный ресурс]. Режим доступа : <http://www.merriam-webster.com/thesaurus/time>
8. Oxford Advanced Learner's Dictionary Online [Электронный ресурс].
Режим
9. доступа : <http://www.oxfordadvancedlearnersdictionary.com/>
10. SnappyWords [Электронный ресурс]. Режим доступа : <http://www.snappywords.com>
11. Thesaurus of English. Visual Thesaurus [Электронный ресурс]. Режим
доступа : <http://www.thesaurus.com>